Mishnah Hullin, chapter 9

רמה

משנה חולין פרק ט

(1) The hide [which still has meat connected to it though less than the size of an egg], meat juice, spices, *alal* [hard, white substance of the spine and throat], bones, sinews, horns and hoofs

אַ הָעוֹר, וְהָרֹטֶב, וְהַקּפָּה, וְהָאָלֶל, וְהָעֲצְמוֹת, וְהַעָּצְמוֹת, וְהַעְּלָבִין, וְהַעְּצְמוֹת, וְהַעְּלָפִים, מִצְטֶרְפִּין לְטַמֵּא טֻמְאַת נְבֵלוֹת. לְטַמֵּא טָמְאַת נְבֵלוֹת. כַּיּוֹצֵא בוֹ, הַשִּׁוֹחֵט בְּהֵמְה טְמֵאָה לְנְכִרִי

[although all of these by themselves are not considered food, when they are combined with, or connected to meat,] are included [to make up the minimum quantity] for contracting the impurity of food [i.e., any one of these combines with meat to together make up the size of an egg, which is the minimum quantity to contract impurity, if it comes in contact with a dead, crawling creature. The reason being that the hide, bones, horn and hoofs form a protection to the meat and are considered to be one; regarding the other cases, they are eaten together with the meat so they are considered to be one], but do not combine [to make up together the size of an olive which is the minimum amount] for contracting the impurity of *neveilah* [carcass]. Similarly, if a man slaughtered a non-kosher

רבנו עובדיה מברטנורא

א העור והרוטב. משום דתנן בפרק בהמה המקשה (דף עז) גבי שליא, ואינה מטמאה טומאת אוכלים ולא טומאת נבילות, תנא העור והרוטב. והאי דאפסקיה, משום דתנא בפרק בהמה המקשה. מצא בה בו תשעה חי טעון שחיטה וחייב באותו ואת בנו, תנא אחר כר אותו ואת בנו. ואיידי דאיירי ביה בשחיטה שאינה ראויה, תנא בתריה כיסוי הדם. ואיידי דתנא בכיסוי הדם ונוהג בחיה ובעוף, תנא גיד הנשה דנוהג בחיה ולא בעוף. ואיידי דאיירי ביה בירך שנתבשל בה גיד הנשה (בבליעת האיסור), תנא כל הבשר. ובתריה הדר לענינא קמייתא דשליא, אואינה מטמאה טומאת אוכלים: העור והרוטב. העור של בהמה שחוטה כגון פחות מכביצה בשר ועורה מחובר בה, מצטרף, מפני שהוא שומר לבשר, והשומרים מצטרפים לטומאה קלה שהיא טומאת אוכלים, דכתיב בה (ויקרא יא) על כל זרע זרוע אשר יזרע, כדרך שבני אדם מוציאים לזריעה, חיטה בקליפתה ושעורה בקליפתה ועדשין בקליפתז, ואע״ג דבההוא קרא טהור הוא כתיב ביה, טעמא משום דלא הוכשר, דסמיר ליה וכי יותז מים על זרע, דהוכשר, טמא הוא: **והרוטב.** כשהיא קרושה דרך לאכלה עם הבשר, ומצטרפת להשלים שיעור כביצה. אבל אינה אוכל לקבל טומאה בפני עצמה: **והקיפה.** תבליו, והן עצמן לאו אוכלים חשיבי, אבל לאצטרופי מצטרפיז: **והאלל.** גיד השדרה והצואר, והוא רחב ולבז וקשה וקוריז לו בלע"ז קפילו"ו. ודוגמתו (באיוב יג) רופאי אליל כולכם, שמשנפסק אין לו רפואה להתחבר עוד, כך אתם, דבר שאיז בו רפואה אתם אומרים לרפאות. אי נמי, קרי תנא אלל לבשר שפלטתו סכיז, כשמפשיטין את הבהמה פעמים שהסכין פולט מן הבשר אצל העור, ולא חשיב אוכל, אבל מצטרף עם האוכל: **והקרנים והטלפים.** כל שחותכן ויוצא מהם דם אצל עיקרן מלמטה שהן רכים. ומיהו באנפי נפשייה לאו אוכלין נינהו: **מצטרפין**. משום שומר: לטמא טומאת אוכלין. להשלים שיעור כביצה. שאין אוכלין טמאים מטמאים בפחות מכביצה: **אבל לא טומאת נבילות.** אם מנבילה הן,

[species of] animal for a gentile and it still writhes convulsively [although this animal may not be eaten by the Jew since it is not kosher nor may it be eaten by the gentile while it is still convulsing as this is considered a limb being severed from the living — אבר

רמו

וּמְפַּרְכֶּסֶת, מְטַמְּאָה טֻמְאַת אֲכָלִין. אֲבָל לֹא טָמְאַת נְבֵלוֹת, עַד שֶׁתְּמוּת אוֹ עַד שֶׁיַּתִיז אֶת ראשָׁה. רְבָּה לְטַמֵּא טֻמְאַת אֲכָלִין מִמֵּה שֶׁרְבָּה לְטַמֵּא טֻמְאַת נְבֵלוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, הָאָלְל הַמְּכָבָּס, אִם יֶשׁ בּוֹ כַזַּיִת בְּמְקוֹם אֶחָד, חַיָּב עֶלָיו: ב אֵלוּ שֶׁעוֹרוֹתֵיהֶן כִּבְשָׂרָן, עוֹר הָאָדָם,

246

ומן החים. Nevertheless, the act of *shehitah* by the Jew renders to the animal the status of food and therefore,] it can contract the impurity of food, but it can only contract the impurity of *neveilah* after it is dead [and no longer convulsing], or its head has been chopped off [even if it convulses]. Thus [Scripture] has included more cases that contract food impurity than those that contract *neveilah* impurity. Rabbi Yehudah says: If many skins [which have a thin layer of meat still connected to the skin] contain an olive-sized bulk [of meat] were collected together in one place [and it was from a *neveilah*], one [who touched it and then entered the Temple or ate consecrated meat] would thereby become liable [to the prohibition of entering the Temple in a defiled state or eating consecrated meat in a state of defilement].

(2) In the following cases, the skin is considered flesh [in regard to conveying impurity]: The skin of a [dead] man, the skin of the domestic pig [which has a

רבנו עובדיה מברטנורא

אין מטמאין ואין מצטרפין לכזית להשלים שיעור נבילה לטמא אדם ובגדים שעליו, דכתיב (ויקרא יא) הנוגע בנבלתה, ולא בעור שאין עליו כזית בשר והעור משלים לכזית, שהנוגע בו אינו טמא, לפי שאין שומר מצטרף לטומאת נבילות. וכן קיפה ורוטב לאו מין נבילה נינהו. ואלל וגידים לאו בשר הן. אבל אוכלין בעלמא הוו בהדי בשר: כיוצא בו. [יש] שהוא מטמא טומאת אוכלים להיות מקבל טומאה מן השרץ ומטמא אוכלין אחרים, ואינו מטמא מאליו טומאת נבילות לטמא אחרים: השוחט בהמה טמאה לצורך נכרי ועודה מפרכסת, אע"ג דלא חזיא לנכרי דלא שחיטה לבני נח עד שתמות, אפילו הכי הואיל וישראל שחט, שחיטה מעלייתא היא. והואיל דשחיטה שריא לגבי דישראל בבהמה טהורה, משויא ליה מחשבתו אוכלא בשחיטה אף בטמאה לנכרי. אבל נכרי בשחיטה לא משויא ליה מחשבתו אוכלא, דלא אשכחן שחיטה לגביה. וטמאה לישראל לא משויא ליה אוכלא, דבטלה מחשבתו: אבל לא טומאת נבילות עד שתמות. דהא וכי ימות מן הבהמה כתיב (שם): או עד שיתיז את ראשה. דהויא לה גיסטרא ונבילה מחיים, דחשובה מתה, ואפילו היא מפרכסת: ריבה הכתוב לטמא טומאת אוכלים. האי אלל דסיפא, דלגבי אוכלים אוכלא נינהו, ונבילה לא מקרי אע"פ דשייכי בה: האלל המכונס. האי אלל דסיפא, לכולי עלמא הוי בשר שפלטתו סכין אצל העור: המכונס. הנאסף למקום אחד. דהואיל ואחשביה לא בטל, וחשיב הבשר נבילה וחייב עליו אם נגע ונכנס למקדש או אכל קודש. ואין הלכה כרבי לא בטל, וחשיב הבשר נבילה וחייב עליו אם נגע ונכנס למקדש או אכל קודש. ואין הלכה כרבי

very soft skin]. Rabbi Yose says: Even the skin of the wild pig [he maintains that it, too, has soft skin; the *halachah* does not follow Rabbi Yose], the skin of the hump of a young camel [as long as it had not yet carried a load], the skin of the head of a young calf [as long as it suckles], the skin around the hoofs, the skin around the womb, the skin of a fetus, the skin beneath the fat part of the tail, the skin of the hedgehog, the chameleon, the lizard

יְעוֹר חֲזִיר שֵׁל יִשׁוּב. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, אַף עוֹר חֲזִיר הַבָּר. וְעוֹר חֲטוֹטֶרֶת שֶׁל גְּמֶל הָרַכְּה, וְעוֹר הַבְּרְסוֹת, וְעוֹר הַבְּרְסוֹת, וְעוֹר הָרֹאשׁ שֶׁל עֵגֶל הָרַךּ, וְעוֹר הַבְּּרְסוֹת, וְעוֹר הַשְּׁלִיל, וְעוֹר שֶׁתַחַת עוֹר בִּיעְרָה, וְעוֹר הָאָנְקָה וְהַכּּחַ וְהַלְּטְאָה בַּחֻלְּדְּה. וְכַלְּן הָאַנְקָה אוֹמֵר, הַלְּטְאָה בַּחֻלְדְּה. וְכַלְּן שָׁעִבְּדְן אוֹ שֶׁהִלֵּךְ בָּהָן כְּדֵי עֲבוֹרָה, טְהוֹרִין, שִׁנֹר הָאָדָם. רַבִּי יוֹחָנְן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר, שְׁמוֹנְה שְׁרְצִים יֵשׁ לְהָן עוֹרוֹת: גֹ הַמַּפְשִׁיט הַבַּבְּהָה וּבַטְּהֵה, בַּדְּקָה וּבַסְיָה, בַּדְּקָה וּבַאָּה, וֹלְשָׁטִה, בַּדִּקְה וּבַאָמֵאָה, בַּדְּקָה וּבַבְּסָה, לְשְׁטִיה, בְּדִי אָחִיוָה. וּלַחְמָת, עַד וּבַּבְּהָה, לְשְׁטִיה, בְּדִי אָחִיוָה. וּלְחַמֶּת, עַד

and the snail [the last four listed are from the eight impure crawling creatures listed in Leviticus 11:29-30]. Rabbi Yehudah says: The lizard is like the weasel [whose skin is hard and thus is not considered as flesh]. If any of these skins were tanned or trampled on as much as [is customary] for tanning, it [loses its status of meat and] becomes pure, except for the skin of a man. Rabbi Yohanan ben Nuri says: The eight [impure,] crawling creatures have [real] skins [and are not regarded as flesh; he is arguing about the four animals listed above].

(3) If a man was flaying cattle or wild animals, clean or unclean [i.e., it was a kosher animal slaughtered properly, but the one flaying was defiled, or it was a *neveilah* being defiled by a pure person], small or large, in order to use the hide for a covering [in which case, a slit is made from the head to the tail and the skin is flayed from both sides of the slit; the hide is regarded as being connected to the flesh; thus, if one who is defiled touches the skin, he defiles the flesh and conversely, impure meat defiles one who touches the skin], until so much [of the]

רבנו עובדיה מברטנורא

יהודה: ב אלו שעורותיהן. מטמאין כבשרן: ועור חזיר של ישוב. מפני שהוא רך ואוכלין אותו: אף עור חזיר הבר. דסבר, האי נמי רכיך. ואין הלכה כר' יהודה: חטוטרת של גמל הרכה. כל זמן שלא טען משאוי: עגל הרך. כל זמן שהוא יונק: ועור הפרסות. כשחותכין הרגלים והוא רך: זמן שלא טען משאוי: עגל הרך. כל זמן שהוא יונק: ועור הפרסות. מקום שאין שער, מפני שהוא רך: האנקה. ריצ"ו: והלטאה. לוויירד"א: חומט. לומג"ה: הלטאה כחולדה. עורה חלוק מבשרה. ואין הלכה כרבי יהודה: וכולן שעיבדן. כל אלו שאמרו שהן מטמאים כבשר, אם עיבדן נעשו עור ובטלו מתורת בשר וטהורין: או שהלך בהן. ששטחן כדי להלוך בהן, שהוא קצת עבודן: חוץ מעור האדם. דבר תורה, עור האדם לאחר שעיבדו טהור, ומה טעם אמרו עור האדם שעיבדו טמא, גזירה שמא יעשה אדם עורות אביו ואמו שטיחין למטה לישב ולשכב עליהן: יש להן עורות. ואין אחד מהן שיהיה עורו מטמא כבשרו. ולא כתנא קמא דחשיב ארבעה מהן שעורותיהן כבשרן.

hide has been flayed that can be taken hold of [i.e., two handbreadths worth; once more than this amount has been flayed, the hide is no longer considered being connected to the meat to defile or become defiled by

רמח

שָׁיַפְשִׁיט אֶת הֶחָזֶה. הַמַּּרְגִּיל, כֻּלּוֹ חִבּוּר לַטְמְאָה לְּטָמֵא וּלְטַמֵּא. עוֹר שֶׁעַל הַצּוְאר, רַבִּי יוֹחָנְן בֶּן נוּיִרִי אוֹמֵר, אֵינוֹ חִבּוּר. וַחְכָמִים אוֹמְרִים, חִבּוּר, עַד שֶׁיַפְשִׁיט אֶת כֻּלּוֹ: דֹּ עוֹר שֶׁיֵשׁ עָלָיו כַזִּיִת בְּשָר, הַנּוֹגֵע בְּצִיב הַיּוֹצֵא שֶׁיֵשׁ עָלָיו כַזִּיִת בְּשֶר, הַנּוֹגֵע בְּצִיב הַיּוֹצֵא

one touching the skin]. And if [it was being flayed] for a water skin [in which case the skin was slit around the neck and flayed in one piece by turning the skin inside out to form a receptacle; it is still considered being connected], until the chest has been flayed [since this is the most difficult area to flay]. And if it was being flayed [for a water skin] from the feet upward [in which case, the chest remains unflayed until the end so it is considered connected], until the whole hide [including the chest area has been flayed]. As for the skin that remained on the neck [if flayed from the feet upward, he did not slit around the throat and thus, even if he flayed the chest area, it is still connected by the throat], Rabbi Yohanan ben Nuri says: [Since the skin of the throat area is insignificant and falls away because of the weight of the rest of the hide,] it is not regarded as being connected; but the Sages do regard it as connected until the whole hide [including the throat area] has been flayed.

(4) If there was an olive-sized bulk of [defiled] meat connected to the hide and a man touched a shred hanging from it [though the shred itself is less than the size

רבנו עובדיה מברטנורא

ואין הלכה כר' יוחנן בן נורי: ג טהורה ובטמאה. בין שהיא טהורה שחוטה והמפשיט טמא, בין שהיא נבילה טמאה והמפשיט טהור, אם מפשיטו לעשות מן העור שטיח דהיינו מצע להציע על גבי המטה או על גבי שלחן, כגון שקורע וחותך העור כולו לארכו מראש הבהמה ועד זנבה, ומתחיל להפשיט העור, הוי חבור יד להוציא טומאה מן הנבילה אם נוגע אדם טהור בעור, ולהכניס טומאה לבשר אם טהורה היא: עד כדי אחיזה. שהן שני טפחים. וטפי מהכי לא הוי יד להכניס ולהוציא טומאה. ואם הבשר טהור ונגעה טומאה ביותר משני טפחים אלו, לא נטמא הבשר. ואם הבשר נבילה ונגע טהור ביותר משני טפחים הללו, לא נטמא הטהור: ולחמת. אם לא חתך העור מתחלה לארכו, אלא מפשיטו כפול לצורך חמת, מתחיל מצואר והופכו כלפי זנבה: עד שיפשיט את החזה. הוי אלא מפשיטו כפול לצורך חמת בבשר בין ליטמא בין לטמא, מפני שהחזה קשה להפשיט מכל האברים: המרגיל. שמתחיל מרגלי הבהמה להפשיט ומפשיטו כפול לצורך חמת: כולו חבור. מפני שהחזה לטוף הפשטו הוא, לפיכך כולו חבור עד החזה, והנוגע בעור המופשט כנוגע בבשר, בין ליטמא בין לטמא: עור שעל הצואר מעצמו נפשט, לפיכך אינו חבור לעשות המופשט הראשון חבור כדרך לטמא: עור שעל הצואר. במערם ומולי. והלכה כחכמים: ד עור שיש עליו כזית בשר. במקום אחד: שהחזה עושה: וחבמים אומרים וכו'. והלתול היוצא מאותו בשר ותלוי ודבוק במקצת, ובאותו ציב הנוצא מאותו בשר ותלוי ודבוק במקצת, ובאותו ציב

of an olive], or a hair that was directly opposite it, he becomes defiled [since hair is protective of the meat, it is considered part of it]. If there were two separate pieces of meat, each the size of half an olive on it [the hide], they convey impurity through carrying [since one carrying it is carrying an olive's worth], but not by contact [since each separate contact does not combine]; these are the words of

רמט

מְמֶּבּוּ, וּבְשַׂעֲרָה שֶׁבְּנֶגְדּוֹ, טְמֵא. הָיוּ עְלְיוּ
כִּשְׁנִי חֲצָאֵי זֵיתִים, מְטַמֵּא בְּמַשְּׁא וְלֹא בְּמַגְּע,
דּבְרֵי רַבִּי יִשְׁמָעאל. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, לֹא
בְּמַגְּע וְלֹא בְּמַשְּׂא. וּמוֹדֶה רַבִּי עֲקִיבָא בּשְׁנֵי
הְצָאֵי זֵיתִים שֶׁתְחָבָן בְּקֵיסְם וָהֲסִיטְן, שֶׁהוּא
סְמֵא. וּמִפְּנֵי מְה רַבִּי עֲקִיבָא מְטַהַר בְּעוֹר,
מִפְּנֵי שֶׁהָעוֹר מְבַשְּלְן: הֹ קוּלִית הַמֵּת וְקוּלִית
הַמֶּקְדְשִׁים, הַבּוֹגַעַ בְּהֶן, בֵּין סְתוּמִים בֵּין
בְקוּבִים, טְמֵא. קוּלִית נְבֵלָה וְקוּלִית הַשֶּׁרֶץ,
בְּקוֹבְע בָּהֶן סְתוּמִים, טְהוֹרִים. נְקוּבִים כְּל

249

Rabbi Yishmael. Rabbi Akiva says: Not by contact, nor by carrying. Rabbi Akiva, however, agrees that if there were two pieces of meat, each the size of half an olive, stuck on a skewer and a man moved them [without physically touching them], he becomes defiled [טומאת היסט]. And why does Rabbi Akiva declare him pure in the [case above where he carried two pieces of meat which were connected to the] hide? Because the hide renders the meat insignificant [nullifiying it].

(5) Regarding a bone [containing marrow] of a corpse or a bone of a consecrated animal [which became *piggul* through an improper thought, or *notar* by being left over after its prescribed time. The Sages decreed that sacrificial meat of *piggul* or *notar* defiles the hands], he who touches it, whether it is enclosed [in the bone thus preventing contact with the marrow] or pierced, becomes defiled. Regarding a bone of a carcass or of a [dead,] crawling creature: If it was enclosed, he who touches it remains pure [since the bone itself only defiles because of the marrow that it protects and that is only when it is possible for one to touch the defiling agent independent of the bone; thus, if the marrow is

רבנו עובדיה מברטנורא

ליכא כזית אבל מעורה הוא לכזית: **ובשערה.** שבעור כנגד אותו בשר: **טמא.** דשערה הוי שומר: מטמא במשא. שהרי נשא כזית נבילה: ולא במגע. דאי אפשר ליגע ביחד, ושתי נגיעות אינן מצטרפות: לא במגע ולא במשא. כדמפרש טעמא בסיפא, שהעור מבטלן: ומודה רבי עקיבא. דאע"ג דלא הוי כזית מעורה במקום אחד, בכהאי גוונא כגון שתחב שני חצאי זיתים בקיסם, כלומר עץ דק, והסיטן, שהוא טמא. והלכה כרבי עקיבא: ה קולית. כל עצם שיש בו מוח קרוי קולית. וקולית המת, הנוגע בה בין סתומה בין נקובה טמא, דהא עצם כשעורה במת מטמא במגע ובמשא, כדכתיב (במדבר יט) או בעצם אדם: וקולית המוקדשים. שהפיגול והנותר מטמאין הידים, דגזרו בהו רבנן משום חשדי כהונה ועצלי כהונה, וגזרו אף בעצמות ששמשו את הנותר: קולית נבילה. נבילה אין עצמותיה מטמאין, דכתיב בנבלתה, ולא בעצמות. וכן שרץ. הלכך סתומים טהורים אף מלטמא

inaccessible, it does not defile], but if it was at all pierced, it [the bone itself] defiles by contact. From where do we know [that the bone of a carcass (neveilah) defiles] also by carrying? The text states: "One who touches its carcass." "And one who lifts its carcass." (Leviticus 11:39-40) Therefore, that which defiles by contact, defiles by carrying and that

שֶׁהוּא, מְטַמְּאִים בְּמַגְּע. מִנּיִן שֶׁאַף בְּמַשְּׁא, תַּלְמוּד לוֹמַר, הַנּוֹגֵעַ וְהַנּוֹשֵׁא. אֶת שֶׁבָּא לְכְלֶל מַבְּא לִכְלֶל מֵשְׂא, לֹא בָּא לִכְלַל מֵשְׂא, לֹא בָּא לִכְלַל מֵשְׂא. לֹא בָּא לִכְלַל מֵשְׂא: ז בִּיצַת הַשֶּׁרֶץ הַמְּרֶקֶמֶת, בְּא לִכְלֶל מֵשְׂא: ז בִּיצַת הַשֶּׁרֶץ הַמְּרֶק, טְמֵאָה. עַכְבָּר טְהוֹרָה. נִקְּבָה כָּל שֶׁהוּא, טְמֵאָה. עַכְבָּר שָׁהוּא, בְּאַדְמָה, בְּשְׁר, וְחַבְּיֹ יְהוּדְה אוֹמֵר, אַף טְמֵא. בְּאַדְמָה, טְהוֹר. רַבִּי יְהוּדְה אוֹמֵר, אַף הַנּוֹגֵעַ בְּבְּשְׁר, טְמֵא: ז הָאֵבֶר הַבְּשְׂר, טְמֵא: ז הָאֵבֶר הַבְּשְׂר, טְמֵא: ז הָאֵבֶר הַבְּשְׂר, מְטַמְּאִין טֻמְאַת וְהַבְּשָׂר הַמְּדְלִין בַּבְּהֵמְה, מְטַמְּאִין טֻמְאַת וְהַבְּשָׁר הַמְּדְלִין בַבְּהֵמָה, מְטַמְּאִין טֻמְאַת

which does not defile by contact, does not defile by carrying.

(6) The egg of a crawling creature [of the eight impure, crawling creatures listed in Leviticus 11:29-30 that lay eggs] in which there has formed an embryo is pure [since the embryo is inaccessible, touching the shell does not defile]. If it was pierced, however small the hole, it [the shell which is now deemed to be guarding the embryo] is impure [and one touching it, becomes defiled]. Regarding a mouse which is half-flesh and half-earth: If one touches the flesh, he becomes impure, but if he touches the earth, he remains pure. Rabbi Yehudah says: If he touches the earth that is over the flesh, he becomes impure [the halachah does not follow Rabbi Yehudah].

(7) Limbs [containing bone, flesh and sinew], or pieces of meat which hang loose from the [living] animal while still [loosely connected] in their place [though live animals cannot become defiled, they may] become defiled [and in turn, defile

רבנו עובדיה מברטנורא

במשא, וכל שכן במגע דאי אפשר לו ליגע במוח שבפנים. ואע"ג דשומר מכניס ומוציא טומאה, הני מילי בדבר שאפשר ליגע בטומאה עצמה ואפילו לא נגע בה אלא בשומר, טמא. אבל היכא דאי אפשר ליגע בטומאה עצמה, אין שומר מטמא: נקובים כל שהוא. אפילו כחוט השערה, שאפשר להכניס בו חוט השערה של ראשו או זקנו, והרי הוא מיטמא בכך: מנין שאף במשא. אקולית דנבילה קאי. דשרץ אינו מיטמא במשא: 1 ביצת השרץ. יש בשמונה שרצים שמטילים ביצים, כגון הצב והלטאה והחומט: המרוקמת. שנוצר בה אפרוח: טהורה. לפי שאי אפשר ליגע באפרוח שבפנים: ניקבה כל שהוא טמאה. ואע"פ שלא נגע, שהשומר מכניס ומוציא טומאה בדבר שאפשר ליגע: עכבר שחציו בשר. יש מין עכבר שאינו פרה ורבה אלא מעצמו נוצר מן האדמה באשפה המשרצת תולעים. ואם עדיין לא נשלמה בריאת העכבר אלא מצדו אחד הימני או השמאלי. הנוגע בבשר טמא. באדמה שכנגדו, טהור: ר' יהודה אומר כו' ואין הלכה כר' יהודה: 1 האבר הנוגע בבשר המדולדלים בבהמה. נתלש ממנה אבר דהיינו בשר וגידים ועצמות, או נתלש ממנה בשר לבדו, ועדייו הו מעוריו בה במקצת. ויש הפרש בין אבר מו החי לבשר מו החי, שהאבר מטמא אדם לבדו, ועדייו הו מעוריו בה במקצת. ויש הפרש בין אבר מו החי לבשר מו החי, שהאבר מטמא אדם

251

others] as food [if one had in mind to use them as food (although they are forbidden to eat)] and require becoming [wet in order to be rendered] susceptible to impurity. [Had they been detached completely,

אֶכְלִּין בִּמְקוֹמָן, וּצְּרִיכִין הֶכְשֵׁר. נִשְּׁחֲטָה בְהֵמָה, הֻכְשָׁרוּ בְדָמֶיהָ, דְּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, לֹא הֻכְשָׁרוּ. מֵתָה הַבְּהֵמֶה, הַבְּשָׂר צְרִיך הָכְשֵׁר. הָאֵכֶר מְטַמֵּא מִשׁוּם אֵכֶר מִן הַחַי וְאֵינוֹ מְטַמֵּא מִשׁוּם אֵבֶר נְבֵלָה, דְּבְרֵי

the law is, that severed limbs defile man and vessels in the same manner as a neveilah, while detached meat from a living animal do not defile at all]. If the animal was slaughtered [although it does not render the limb and meat kosher to eat (see Mishnah above 4:6 and Bartenurah 4:1); however, the slaughter is effective to remove from the limb the status of neveilah and thus, it no longer defiles, but they become susceptible to impurity by the blood [of the slaughtering, even though the meat is still forbidden]; these are the words of Rabbi Meir. Rabbi Shimon says: They do not become susceptible to impurity [unless the slaughtering renders the meat edible (see Mishnah above 2:5)]. If the animal died [since we hold the principle מיתה עושה ניפול — at the time of death, the loose meat or limb is already considered to have fallen off, thus] the meat [is completely pure and] requires being rendered susceptible to impurity [by becoming wet, as above, and the limb is defiled as a limb severed from a living creature, but is not defiled as an actual limb of a neveilah [the difference being that where one would tear flesh off the limb, that meat is pure, whereas, if one tears off meat from a neveilah, that meat maintains its status as a neveilah and

רבנו עובדיה מברטנורא

וכלים כנבילה, והבשר שאינו אבר טהור מכלום, כדילפנין מקרא דכתיב (ויקרא יא) וכי ימות מן הבהמה, ממקצת בהמה כגון אבר ממנה, וסיפא דקרא הנוגע בנבלתה יטמא, מדכתיב וכי ימות, משמע כעין מיתה בעינן שאינו עושה חליפין, לאפוקי בשר שעושה חליפין שאם יתלוש בשר מן הבהמה בשר אחר עולה תחתיו: מטמאין טומאת אוכלין. אם חשב עליהן להאכילן לנכרי, הוו אוכל לקבל טומאה ולטמא אחרים. דטומאת עצמן אין בהן עד שיתלשו כולן, אבל מקבלין טומאה מן השרץ ומטמאין בה את אחרים. וצריכים הכשר. לבוא במים לאחר שנדלדלו ואחר כך מקבלים טומאה לעולם: נשחטה הבהמה. נטהרו מלטמא עוד משום נבילה. ואע"פ שאסורים באכילה משום ובשר בשדה טריפה, ידי נבילה טהרו, דאין שחיטה עושה ניפול: הוכשרו בדמיה. לקבל טומאה בלא הכשר אחר כדין בהמה שנשחטה ויצא ממנה דם, שהוכשר בשרה באותו דם: מתה הבהמה, הבשר שנדלדל צריך הכשר. לקבל טומאה מן השרץ אם לא הוכשר משנדלדל. דטומאת נבילה אין בו, דמיתה עושה ניפול ונחשב כאילו נפל אותו האבר או אותו הבשר המדולדל ואינו נעשה נבילה עמה במיתתה אלא כאילו פירש מחיים הוא, ובשר הפורש מן החי טהור: האבר מטמא משום אבר מן החי. דמיתה עושה ניפול כדפרישנא, ואינו נעשה מבילה עמה, הלכך אינו מטמא משום נבילה. ואיכא בין אבר מן החי לאבר מן הנבילה, דבשר הפורש מאבר מן החי לא מטמא, שהרי משום נבילה. ואיכא בין אבר מן החי לאבר מן הנבילה, דבשר הפורש מאבר מן החי לא מטמא, שהרי

is defiled]: these are the words of Rabbi Meir. Rabbi Shimon says: It [the first case of the Mishnah, that of loosely hanging meat and limbs, even if one has in mind to use it as food, it does not become susceptible to

רגב

רַבִּי מֵאִיר. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מְטַהֵר: **ח** הָאֵבֶר וְהַבָּשָׂר הַמְּדֻלְּדְּלִין בָּאָדָם, טְהוֹרִין. מֵת הָאָדָם, הַבְּשָׂר טְהוֹר. הָאֵבֶר מְטַמֵּא מִשׁוּם אֵבֶר מִן הַחִי וְאֵינוֹ מְטַמֵּא מִשׁוּם אֵבֶר מִן הַמֵּת, דְּבְרֵי רַבִּי מָאִיר. וְרַבִּי שָׁמִעוֹן מְטַהֵר:

252

impurity and] remains pure [since both are prohibited to be eaten by Jew and gentile alike either as בשר מן החי אבר מן החי , it cannot be considered food].

(8) Limbs or pieces of meat which hang loose from a man are pure. If the man died [since מיתה עושה ביפול — at the time of death, the loose meat or limb is already considered to have fallen off, thus,] the meat is pure; the limb is defiled as a limb severed from a living body, but is not defiled as a limb severed from a corpse [the difference being that if a piece came off the limb: If the limb was defiled because it was a limb severed from the living, it is no longer defiled since it is no longer a limb, but if it had been defiled because it was from a corpse, it would continue to defile, as long as it had the minimum size]; these are the words of Rabbi Meir. Rabbi Shimon says: [Whether the piece came off the limb which was severed from the living or severed from the dead, in either cases] it is pure [the halachah does not follow Rabbi Shimon].

רבנו עובדיה מברטנורא

אפילו בשר הפורש מן החי לא מטמא, כל שכן בשר הפורש מאבר מן החי. ואילו בשר הפורש מאבר מן הנבילה מטמא כבשר הפורש מן הנבילה עצמה: ור' שמעון מטהר. אי אפשר לאוקמי מלתיה דר' שמעון אהך דסיפא, דממה נפשך אי מיתה עושה ניפול ליטמא משום אבר מן החי, ואי אינה עושה ניפול ליטמא משום אבר מן נבילה, הלכך על כרחך ר' שמעון ארישא קאי, האבר והבשר המדולדלין בבהמה מטמאין טומאת אוכלין במקומן, ור' שמעון מטהר האבר כל זמן שמעורה בבעלי חיים שאינו מטמא טומאת אוכלין. וטעמא דר' שמעון, דאמר קרא (ויקרא א) מכל האוכל אשר יאכל, אוכל שאתה יכול להאכילו לנכרי בהיתר, קרוי אוכל ומטמא טומאת אוכלים, לאפוקי האבר והבשר המדולדלין שאסורין לנכרי משום אבר מן החי ומשום בשר מן החי, שאינן קרויין אוכל ואינן מטמאין טומאת אוכלין. והלכה כר' מאיר בשתיהן: המדולדלים באדם טהורים. דאדם כי ימות כתיב (במדבר יט): מת האדם הבשר טהור. דמיתה עושה ניפול ובשר שפירש מן האדם החי טהור: האבר מטמא במגע ובמשא ובאוהל. אבל כזית בשר שפירש ממנו, או עצם כשעורה שפירש ממנו, שלם מטמא במגע ובמשא ובאוהל. אבל כזית בשר שפירש ממנו, או עצם כשעורה, טמא: ור' שמעון מטהר. ואבר הפירש מן המת נמי כמו באבר מן החי. דסבר, כשם שאבר מן החי בשר הפורש ממנו או עצם כשעורה הפורש ממנו או עצם כשעורה הפורש ממנו טהור, הכי נמי באבר מן המת. ואין הלכה כר' שמעון: